

گەررۇم ھاوار دەكەم لە قولايى دلمەوۈ ئەلئيم : ئەم شارە شەھىدە كارەساتى گەررۇدى بەسەردا ھاتوۋە ، برىنەكانى قولن و تا ئىستاش خوئىن لەبەرى دەروا

...

لەرستىدا مېژوۋى ئەم قەسەنجانەيە بوۋە تۇمارىكى رەش بوۋىكىدەرانى عىراق ، بۇيە پېۋىستە ئەم مېژوۋە لەياماندا بېت ، چونكە كارەساتىكى پىشت شىكىنى ناۋازى ئەم چەرەيە ، گەرەكە خاۋەن پېنوۋسە ئەمىنەكان ، خاۋەن بىر و را و ھزرە دروستەكان بەدۋاى رووداۋەكانى ئەم رۇژدە بچن و تەم و مژەكانى برەۋىننەوۋە و بۇ نەۋەكانى داھاتوۋى بگىرپنەۋە ، تا بزەن كەس و كارو باپىرانىان بە چ دەردى چوون...!! تا نەۋەكانى داھاتوۋ قەدرى ئەم ئازادىيە بزەن كە تىايدا دەژىن ، بۇيە رووداۋەكان ئەبىت وەكو خۇى بگىرپنەۋە ،لاپەرە خۇيناۋىيەكان وەكو خۇى وئىنا بگىرپن ، ئەمەش ئەركى كاراكانى بوارى راگەياندن و مېژو نوسانە ، بەئەركى سەرشانى خۇيان ھەستەن ، ھەم بەرچاۋ روۋنى بەدن بەخەلكى ھەم يادىان بىخەنەۋە ، ئەبى بەلگە نامە دروستەكان بىخىنە روۋ كە چۇن خەلگى بەرپىزى ئەم شارە جىنۇسايەد كران، چۇن وويسترا دىن و شناسنامەى ئىسلامىيان پاكتاۋ بگىرپت ، بۇيە كارەساتى ھەلەبجە ترسانكترىن مېخنەتە لە مېژوۋى كوردا كە روويدا بېت .. ئەمە يەكەمىن كۇست نى يە ، بەلام دىنەدەترىن و مەترسىدار ترىنە ، نەك تەنھا بەۋەدى كە روويدا وىبەس ، بەلگە وەكو باسما كەرد لەبەر ھەلوئىستى جىھان لەم كارەساتە بە گىشتى ، لەگەل ئەۋەشدا ناپىت ئەم يادە بى پەند و سوود گوزەر بكات ، مېژوۋ باسى (ماشتە) و (غەدرى قابىل) دەكات ، با ئەمپۇش لاپەرەيەك لەغەدرى نەمرودى سەردەم دەرحەق بەھەلەبجە بنووسىت ..

لەرستىدا ئىمە و نەتەۋەكانى داھاتوۋمان زۇر ئاتاجى ئەم وانەو پەندانەين ، من كە ئەم قەسەيە ئەكەم و لەھەمان كاتدا زۇرىش ئازارم ئەدات ، ھۆكەى ئەۋەيە تا ئىستاش كارىگەرى نەبوۋە لە رىنوئىنى ژيانمان ، بەئاراستەى دروستى خۇيدا ، كە ئەمەش ئەركى سىياسەتۋان و بەرپىرس و بىرمەندانمانە،مەبەستەمە خاۋەن ھىمەت و تۋاناکان وەخەبەرىنم ، تۋاناکانىان بەتەقېنمەۋە ، رى رۇش كەن ، پلان بۇ ئايندەيەكى باشتر دانىن ، ھەرچۇن گەلى يابان دۋاى كارەساتى ھىرۇشىما و ناگازاكى كرىدىان ، يان ئەلمانەكان راپەرىن دۋاى جەنگى دوۋەمى جىھان ، ئەم گەلانە چاۋيان خشاندەۋە بە حساباتەكانىاندا ، لە دۇران سەرگەۋتىنەن دروست كەرد ، بە ھىزىكى گەۋرەترەۋە گەرانەۋە بۇ گۆرەپانى ژيان ، ئەمپۇ ھەست بەشتىكى تازەتر ئەكەن ، ئەۋان پلانى نەخشە كىشراۋيان دانا بۇ ژيانى نوئىيان ، رىگايەكى ترى تازەريان گرتە بەر بۇ سەرلەنوئى ھەئسانەۋە ، دەستىان دايە گەشەپىدان وداھىنان و نوپكردنەۋە و گۆرانتكارى ، جىاۋازى ئىمە و ئەۋان زۇرە ، شىۋازى ئەۋان بوامەلە كەردن لەگەل كارەساتەكاندا و شىۋازى ئىمە بەرامبەر ھەلەبجە ، فەرقى ئاسمان و رىسمانە.. ئەۋان گەيشتە لووتكەى زانست و گەشەكەردن و پىشكەۋتن و تەكەنەلۇجىيا و بەرھەم ھىنان ، بەلام ئىمە تەنھا ووتار و ووشە شك دەبەين ، ھەندى قەسى سۆزدارانە دوۋپات دەكەينەۋە ، قەسىدەى خەمناك دەنوۋسىن ، سرۋودى خەماسى دەچرىن ، نا بەم جۆرە سالان يادى كارەساتى ھەلەبجە دەكەينەۋە ، بى ھىچ سوود و بەرھەمىك ... ئەۋان ئاسمانىان پىر كەرد لەمانگى دەستكرد ئىمەش ھەر ئاسمانمان بوھەلەبجە زىاد كەرد ... !!

ئەم جۆرە يادكردنەۋە سەرپىيانە لەم سەردەمەدا بى ئەرزە ، ئىمە پېۋىستىمان بە نەمركردنىكى كارا ھەيە لە مۇدىلى (ئەلمانى و يابانى) ، دانىشتۋانى ھەلەبجە داۋاكارن لە سىياسەتۋان و بەرپىرس و سەرۋكەكان ، وەدەكانىان جى بەجى بىكەن ، چونكە ئەۋان جگە لە كۇبوۋنەۋە و كۇنگرە و سىمىنار و گەشتى تايبەتەى و نەئىنى و سەردانە مەكوكىيەكانىان بۇ ھەندەران بۇ كۇكردنەۋەى بارىۋ ، ھىچى ترىان نەكردوۋە ..؟؟

خەلگى ھەلەبجە جى تر گۆى ناگرن بۇ قەسى رازاۋە ، ئەۋان بەشەۋقەۋەن بو زمانى واقىع و گۆرەپان ، كورد ووتەنى ئەمە عەرز و ئەمەش گەز ، ئەۋان گۆى ناگرن بۇقەسى سىياسەيەكان يان گوزارشى راگەياندەكان ، بەسە تىر قەسە بوۋن و ئىلنجىان دىت ، ئەۋان گۆى بىستى زمانى كەردەۋەى واقىعى و بەسود و بەرھەمدارن ، ئەۋان گەرەكەيانە بەر پىرسەكان بىرىكى قول بىكەنەۋە ، ھەلوئىكى دىسۇزانەى سەرەمپ ، قەسى دروست و نىەتى چاكيان گەرەكە كە سەردەجام گوزەرانىان باشتر بكات ، ھەلەبجە ئاتاجى رىكخستىكى نوئ و وورە ، چاۋە چاۋى پلاننىكى دروستن كە نەتۋانرپت دەستبەردارى بىن ..

پېۋىستە مېخنەتەى ھەلەبجە ، بېپتە ھاندەرىكى بەھىز بۇ چاكسازىيەكى گىشتىرو تەۋاۋ لە بواردەكانى كۇمەلايەتەى و ئابورى و بنىاتانەۋەۋە رامىيارى.. بەۋاتايەكى تر ئەلمانىاۋ يابان مېخنەتەكانى خۇيان نەكردە سەكۇيەك بۇ ھاۋارو فۇغانو دواخستنى چاكسازىيە بنەرەتەيەكان، لەكاتىكدا ئىمە ھەر بەچاۋى سۆزدەگرىن نەك بەچاۋى ناۋەز يان يان ھەر خەرىكى ھەلپشتنى فرمىسىكى تىمساحۋىن بى ھىچ سودىك

ئەمە ھەندىك لەم ئامانجانەيە كە پېۋىستە چاۋى تىپرىن لە زىندو راگرتنى ئەم يادە خەمناكەدا ، ئەگەرنا ئاھەنگەكان دەبنە چەند دىاردەيەكى درۆينەۋە ھۆكارىكى بى ھودە بۇ بەنج كەردنى مىللەت و گىل كەردنى وىژدان و كولاندنەۋەى سەرلەنوئى زامەكان و ھىچى تر.. بۇيە ئەلئيم مافخوزان لە ھەلەبجە داخۋازى چارەسەرىكى رىشەيى و جىددىن بۇ كىشەۋ خەمەكانىان كە چاۋەروانىيان ئىتر ئەۋەندە درىژەى كىشا وايان لىھاتوۋە بە چاۋىكى پىر لە گومان و پىشت گۆىخستنى ئەنقەست و تەقسىرەۋە برۋاننە دەسەلاتداران و سەرۋكى حىزبەكان ...

دانىشتۋانى ھەلەبجە بىرپارىيان داۋە جى تر نەكەۋنە داۋى سۆزە فرىودەرەكان كە بە ئەنقەست زىان دەگەيەنپت بە كىشەكەيان ، چونكە ئەۋان تانىستايىش كە خۋاى گەۋرە ستەم كارەكەيانى رىسۋا كروۋە پىكى تالۋ ئەنۇش .

ياد كرنەۋەى كارەساتى ھەلەبجە

لەرستىدا سازكردنى ئاھەنگ لە بۇنە گىشتى و تايبەتەيەكاندا ، نەرىتىكى دىرىنى مىللەتانى سەر زەۋىيە ، ئەمەش ۋەك رېژىلنىانىك و ھۆكارىك بۇ دەربىرىنى ھەستو سۆز لە بەرامبەر كىشەۋ بۇنەكانىان ، بەۋ مانايەى زىندوۋ راگرتنى ئەم كارەساتە دلتەزىنە داھىنراۋىكى نوئ نىە ، بۇيە چەندىن سالە ۋا

راھاتوین که بھم بۆنھییوھ ئاھەنگ بگپین ، خۆم چەندین ساڵھ نامادھى ئەم ئاھەنگانە دەبم، گوئى رادپىرى زۆرىھى ئەو ئاھاقتانە بوم کەوتراوھ ، مرؤف زۆر بەدھگەمەن شتى تازە دەبىستىت ، تەنانەت ئاھەنگەکان وھک ئاوازىكى مۇسقىان کە ھەموو سائىک دوبارە دەبئوھ ..

بۆیھ ئەمسال پىووستە تازەگەرى ھەبىت لە شىوازو ناوھرؤکدا ، گەل عىراقىش بە ھەمو پىکھاتەکانىھوھ ئەم زامو برىنانەھى ھەلەبجەش بخاتە لیستی زامە بەسویکانىھوھ ..چونکە کىشەھى ھەلەبجە بوو، جىھانى بەناگا ھىئا لەمھەر کىشەھى گەل و ولاتىک وھ تىشكى خستە سەر نازارەکانى گەلئىكى ستەم دیدە کە ھىج تاوانىكى نەبووھ، ئەوھ نەبىت ئىنتىماھى ھەبە بۆ ناين و شناسنامەھى نەتوھىبى و پىگەھى جوگرافى خۇى ..

ئەتوانىن بلىين کىشەھى ھەلەبجە وھکو زەنگى ئاگادارکردنەوھ بوو، بۆ سەرھتای گۆتایى درندەترىن فەرمانرەوای سەدەھى بىست ، دواھى بۆردومانەکە چەندىن سالى وشک تىپەر بوو بە سەر ئەو ناوچەھىدا، دواھى وىرانکردنى بووھ ھەرئىمىكى دابرىنراو و فەدەغەکراو لەلایەن دەستەھىکى کوپرو کۆمەلئىک بە کریگىراوى تر ، کەبەزەبىيان بەھىج کەسىکدا نەدەھاتەوھ و سۆزو رەحمىان نەبو بەپىرو منال و ژن و نەخۆشىدا ...

بەلئى ئەو ستەمکارانە ، زولمى وایان کردوھ کە مرؤفایەتلى ئەم ئاستاندا شەرمەزارە ، واديارە فەدەھى ھەلەبجە ئەوسايش و ئىستاش و ابىت چارەنوسىان بکەوپیئە دەستى کەسانىک کە ھىج مەبەدئىکىان نى یە ، تەنھا خەمى ئەوھىانە ئارەزوھکانىان تىر بکەن و بکەونە دواھى حەزەکانىان .. ئەرکى سەرەکىيان ئەوھىە خۆیان دەولەمەند بکەن با مەردم ھەزارىش بن ، خۆیان تىر بن ئىتر با ھەزارانىش برسى بن ، ئەوان گەرکە بەشدارى گەل بن لە ھەست و سۆزو خەمەکانىاندا ، بەلام بەداخوھ لەواقىعی ئەواندا نازىن ، ئەوان بازرگانى کىشە چارەنوس سازەکانى مىللەتەکانىان ، پىدەجىت کەسانى تر لە پشت پەردەوھ بىانجوئىنن ، بەزمانى غەبىرى خۆیان ئاھاوتن دەکەن و چۆن فەرمانىان بەسەردا دەکەن ئاوا بىر دەکەنەوھ ،ئەمەھى ئەمانە لەمەترسىدا ھاوشىوھى مەترسى دوژمانانە، بگرە زىاترىش ئەوانە سىياسەتلى ھەلەبجە پىادە دەکەن کە ئەوانىش بەنج کردنى گەلە بە وشە دروشمى برىندار و درۆینە ، پاشان لە تارىکایى دا دەستىکىان ئەکەوپیئە ئەملاو دەستەکەھى تریان ئەکەوپیئە ئەولا و کەس نىیە لایەک بکات بەلایانەوھ ..پاشتر تۆوى فیتنە و دوپەرەھى دەوروزىنن و بەناوھى حىزبىاتەھى و عىل و عەشرەتەوھ تەفروتونىان دەکەن ، ئەمەش ئەو پەتا کوشندە بوو کە گىيانى ھەزاران لاوى بوونە قورىانى و ھەزارانى ترىش مىل پىگای ھاتو نەھاتى ھەندەرانىان گرتە بەر و پىکى تالى غورىەتەیان نۆش کرد .

ئەگەر ئەمە واقىعەکەمانە ، ناخۆ چۆن حالمان پاشتر دەبىت ؟ بەرپرسان ئەبى سل لەوھ بکەنەوھ کە مىژوو ئەم پاستىە تال و دژورانە تۆمار دەکات وھ پىووست دەکات ئىمەش بىدەنگ نەبىن و ئاشکراى بکەن ... ئەوان بۆیھ بەرپرسن تامافى زىر دەستەکانىان بدەن ، خۆتان چاک دەبىنن خەلئى ھەلەبجە لە چ نەھامەتەھىدا زىان دەگوزەرئىن، لەکاتىکدا ھەموان بازرگانى بە کىشەکەھىانەوھ دەکەن ، خۆپىنى شەھىدان و کەسوکارە زىندوھکانىان بۆتە کالایەھى بەنرخ و بازرگانى پىوھ دەکرىت ... وا حەقدە سال دەگوزەرىت و خۆپىن لەزامەکانى دەچۆپىت ، ھەرچەندە بەشىکى گرنگن لە مىژوى گەلئىكى ماف خوراو ، بى چارەسەر پشت گوئى خراون...

من باش دەزانم خەلک بىزارو نىگەرەنن لەم شىوازە تراجىدیھى کە یادى ھەلەبجەھى پىدەکرىتەوھ ، زمانى حالئىان ھاوار دەکات لەدەست جەور و ستەمى بەندەگان، ھەلەبجەھىکان ئاتاجى شتىکى ترن نەک قالە قال ، دەنگىان نوسا گەرویان وشک بوو گوئىيان ناخرا ئەوھندەھىان ھاوارکردو ئەوھندە وادەھى درۆیان پىدرا ..

لەپاستىدا برىنەکانى ھەلەبجە سارىژ نابنەوھ بە وشە و دروشمى برىقەدار با زۆر پاراوىش بن ، مەوعىزەھى دىنىان ناوئىت بازۆر مەزنىش بىت ، سرودى ھەمسایان گەرەک نىە بازۆر سىياسىش بىت ، کەواتە چارەسەرىکى رىشەھىمان پىووستە بۆ ئەم کارەساتە

من گەلئى خۆم ئاراستەھى حىزب و دامەزرادە چکومىھەکان دەکەم چونکە لەگەل ئەو ھەمو سەرودت و سامانەھى کە ھەبە ... لەگەل سەرودتلى بى شومارى نەوت بەرامبەر خۆراک کەلەبەر دەستىاندا بوو کەچى ھەموان دەسەو سانن ، ئەلئى توشى شەلەل ھاتون ، بە ئاشکرا پشگوئى خستن دىاربوو ، ھىج کارابىھە ھەست پىنە دەکرا لە ئاودەدان کەنەوھى ھەلەبجە یان چارەسەرى کىشە ھەمەلایەنەکانى ... خەلکى ھەلەبجە وایان لىھاتووھ چاودەروانى دەستى رىکخراو دامەزرادە نىو دەولەتەھىکانن بىن بە ھاوارىانەوھ ...

من لەکاتىکدا ئەم چەند وشەھى دەنوسم ،چەندىن خەيالآت دىت بە ھۆش و وىژدانما ، ھەرچەندە من نە شاعىرم نەنوسەرم نە ئەدبىم ، بەلام خواھى گەورە شەرھى پىداوم پىنوسە ھەزارەکەم بىخەمە کار و ئەم چەند رستەھى رىک بىخەم ، سابەلگو کەسانىک ھەبن بىخۆپىننەوھ و کەسانىکى تر ھەبن گوئى لىبىگرن و جى ی رەزامەندىان بىت..

من دەنوسم وھک وھفایەک بۆ مرؤفایەتلى و نزىکىم لە خەلکى ھەلەبجە ، ھەرودکو بەنەرکى دىن و بىرو باوھرى خۆمى دەزانم ... ئەگەرئىمەوھ بۆ باسەکەم و ئەلئىم نە خەلکى ھەلەبجە و نە نەشەھىدانى ئەو شارە پىووستىان بە ھەلپەرکى و ئاھەنگ و سەما نىە .. ئەوان ئەوھىان دەوئىت دلى نەوھەکانى داھاتوئىان تەرو پاراو بىت لە خۆشەووستى ئىمان و نىشتىمان و گەلو شەھىدەکانىان ، یادى ئەو شەھىدانە بىتە ھاندەرىک پەندى لىوھرىگرن و جەورو ستەمى رابردوئىان لە یاد نەجىت..

با ئىمە گوزەرانىکى وھایان بۆ دابىن بکەن کە بەرابەر بىت بە گەورەھى ئەو کۆستە ...

باناهەنگ و زاوھ زاوھکان رابگرىن بۆ ئەوھى سەرھتای قۇناغىکى نوئى لە گۆرپانکارى راستەھىنە بىتە کایەوھ ...

باخەلکى ھەلەبجە پەردەھى بىدەنگى بىرپىنن و لە ئاست کىشەھى قەیرانە جۆراو جۆرەکانىان بى ھەلئىست نەبن ...

باکردارو گوتارمان دهست لهملان و هاوسهنگ بن ..

با همومان ههست به بهرپرسياريهتي ميژويي بکهين لهبهرامبهه کيشهه ههلهبجه ...

با همومان دان بهوهدا بنين قهرزاري ههلهبجه و کيشهه پهواکهه نهوين...

عهبدوئلا تاهير - سلیمانی